

Súd: Okresný súd Humenné
Spisová značka: 6Csp/167/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8320204036
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Kurucová
ECLI: ECLI:SK:OSHE:2021:8320204036.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Humenné sudkyňou JUDr. Janou Kurucovou, v spore žalobkyne O. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXX/XX, J. R. P., zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, ul. Sov. hrdinov 163/66, Svidník, proti žalovanej POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpenej JUDr. Katarínou Hegedúšovou, advokátkou, Majerníkova 3/A, Bratislava, IČO: 42 185 190, o primerané finančné zadosťučinenie, takto

rozhodol:

Žalovaná je p o v i n n á uhradiť žalobkyni primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 eur v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

P r i z n á v a žalobkyni vo vzťahu k žalovanej právo na náhradu trov konania z priznanej sumy v celom rozsahu s tým, že o výške trov bude rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré vydá po právoplatnosti tohto rozsudku vyšší súdny úradník.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa podala dňa 01.12.2020 na tunajší súd žalobu, ktorou žiadala, aby žalovaná bola zaviazaná uhradiť jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 588 eur a nahradiť trovy konania.

Podanú žalobu odôvodnila tým, že v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky bola ako žalobkyňa v postavení spotrebiteľky v oboch uplatňovaných nárokoch úspešná. Rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/27/2018 bolo určené, že žalovaná je povinná vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 288 eur spolu s úrokom z omeškania a zároveň bolo určené, že zmluvná podmienka je neprijateľná.

V odôvodnení súd uviedol, že žalovaný ako veriteľ a žalobkyňa ako spotrebiteľka uzatvorili 18.09.2012 zmluvu o spotrebiteľskom úvere, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 300 eur. Žalobkyňa sa zaviazala poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť odplatu a úrok spojený so spotrebiteľským úverom. Spolu sa tak zaviazala vrátiť 588 eur. V zmluve pritom chýbali náležitosti v súlade so zákonom o spotrebiteľských úveroch, a to doba trvania zmluvy, termín konečnej splatnosti, úroková sadzba, RPMN a výška, počet a termíny splátok. Preto sa považoval úver za bezúročný a bez poplatkov.

K určeniu neprijateľnosti a neplatnosti zmluvnej podmienky súd konštatoval, že aj v iných prípadoch nároky na zaplatenie poplatku z poskytnutého úveru používané zo strany žalovaného už boli rozhodnutiami súdov určené za neprijateľnú zmluvnú podmienku z dôvodu, že spôsobuje značnú nerovnováhu v prospech v právach a povinnostiach strán sporu na úkor spotrebiteľa. Odplata,

ktorej zodpovedajú dve tretiny zahŕňajúce náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere je neprijateľná podľa § 37 ods. 1 OZ a neurčitá a preto neplatná.

2. Žalobkyňa uplatnila nárok na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 tretia veta zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorej spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

Primerané finančné zadosťučinenie má mať sankčnú a odradzujúcu funkciu, aby sa dodávateľ nedopúšťal recidívy. Zároveň má mať funkciu relutárnu.

Žalovaná nielenže v zmluve použila zmluvnú podmienku, ktorá je neprijateľná a teda neplatná, ale je možné ju považovať aj za nekalú obchodnú praktiku a v rozpore s dobrými mravmi v snahe obohatiť sa o 288 eur. Zo strany žalovanej tak išlo o viacnásobné porušenie práva.

Žalobkyňa preto uplatnila primerané finančné zadosťučinenie vo výške 588 eur, lebo žalovaná sa na jej úkor obohatila o sumu 288 eur a za použitie neprijateľnej zmluvnej podmienky žiadala žalobkyňa sumu 300 eur.

3. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila tak, že nárok žalobkyne neuznáva ani čo do základu, ani čo do výšky a žiadala, aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol.

Potvrdila, že žalobkyňa v postavení dlžníka a žalovaná v postavení veriteľa uzatvorili zmluvu o úvere, na základe ktorej bol žalobkyni poskytnutý úver vo výške 300 eur. Žalovaná má vedomosť a rešpektuje rozhodnutie vydané v konaní OS Humenné sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX, ale má za to, že tento rozsudok má dostatočný sankčný charakter a ďalšie priznanie finančného zadosťučinenia by tak bolo neprimerané.

Žalovaná poukázala na to, že ustanovenie § 3 ods. 5 Zák. č. 250/2007 Z. z. je potrebné vykladať reštriktívne. Priznanie požadovaných finančných prostriedkov prichádza do úvahy len v tých prípadoch, keď porušenie práva nie je možné napraviť inak. Podľa čl. 2 ods. 1 CSP, ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Podľa čl. 5 CSP, zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu.

Žalovaná poukázala na gramatický výklad slova „primerane“ a tiež na to, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany nielen jeho deklaráciu. Žalovaná má za to, že žalobkyni žiadna ujma, ktorá by odôvodňovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevznikla a jeho priznanie by malo za následok spôsobenie hrubej nerovnováhy medzi právami a povinnosťami veriteľa a spotrebiteľa.

Žalovaná žiadala, aby súd pri posúdení nároku žalobkyne vzal do úvahy aj okolnosti zmluvného vzťahu strán sporu, kedy žalobkyňa postupovala ľahostajne, keď svojim podpisom vyhlásila, že súhlasí s obsahom zmluvy a bola oboznámená so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru.

Za spornú považovala žalovaná aj výšku finančného zadosťučinenia, ktorú žalobkyňa nijako relevantne neodôvodnila. Poukázala na to, že predpokladmi priznania finančného zadosťučinenia sú porušenie práva alebo povinnosti, úspešné uplatnenie porušeného práva alebo povinnosti, primeranosť zadosťučinenia a zodpovedná osoba. Všetky uvedené predpoklady musia byť naplnené kumulatívne. Inštitút primeraného finančného zadosťučinenia však nemá a nesmie slúžiť ako prostriedok ospravedlňujúci ľahostajnosť spotrebiteľa, ktorý vstupuje do právneho vzťahu s dodávateľom bez toho, aby sa sám zaujímal o svoje povinnosti plynúce mu z existujúceho záväzkového právneho vzťahu. To, že spotrebiteľ neprejavuje absolútne žiaden záujem oboznámiť sa so zmluvnými ustanoveniami a pochopiť ich obsah, nemôže byť automaticky na ujmu dodávateľa.

Primerané finančné zadosťučinenie má nesporne sankčnú funkciu a jeho cieľom nie je kompenzovať žalobcu, ale skôr potrestať žalovaného za protiprávne konanie, ktorého sa dopustil vo vzťahu k žalobcovi

a odradiť ho od opakovania takého konania v budúcnosti. Sankčná funkcia primeraného finančného zadosťučinenia teda trestá a súčasne pôsobí preventívne.

Pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na finančné zadosťučinenie je potrebné prihliadať na okolnosti prípadu a ak žalobkyňa poukazuje na skutočnosť, že sa úspešne domohla svojich spotrebiteľských práv, je potrebné na druhej strane uviesť, že to bola ona kto žiadal o úver. S ohľadom na jej ľahostajné konanie výška uplatneného finančného zadosťučinenia nezodpovedá svojmu účelu, teda pôsobiť preventívne naprieč existujúcich spotrebiteľských vzťahov. Konanie žalobkyne formou žaloby na priznanie finančného zadosťučinenia nie je adekvátne okolnostiam. Žalovaná má za to, že domáhanie sa primeraného finančného zadosťučinenia nezodpovedá požiadavke všeobecnej spravodlivosti, nebolo by vhodné ju priznať a nebola náležitým spôsobom odôvodnená.

4. K vyjadreniu žalovanej sa žalobkyňa vyjadrila tak, že poukázala na pojem primeraného finančného zadosťučinenia v Slovenskom právnom poriadku a vývoj právnej úpravy § 3 ods. 5 tretia veta zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Zo zákona nevyplýva, aby spotrebiteľ dokazoval akúsi intenzitu, trvanie a rozsah pôsobenia nepriaznivého následku spotrebiteľa, ako ho pociťoval a prežíval a podobne. Spotrebiteľ má tvrdiť a dokazovať len to, že na súde úspešne uplatnil porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom. Táto otázka je v prejednávanej veci vyriešená rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/27/2018. Tento rozsah zisteného porušenia spotrebiteľského práva nie je možné v konaní o primerané finančné zadosťučinenie ani rozširovať, ani zužovať a je určujúci aj pre úvahu súdu o výške primeraného finančného zadosťučinenia. Jediným objektívnym kritériom pre určenie výšky je výška škodlivého následku vyjadrená v peniazoch, ktorú dodávateľ spotrebiteľovi spôsobí alebo mienil spôsobiť porušením spotrebiteľského práva a predovšetkým z toho objektívneho kritéria by mal súd pri úvahe o výške vychádzať. Poukázala na trend v rozhodovacej praxi, keď prevažujú rozhodnutia, v ktorých súdy priznali primerané finančné zadosťučinenie vo výške v akej bola v súvislosti s obohatením sa dodávateľa alebo v súvislosti so snahou dodávateľa bezdôvodne sa na úkor spotrebiteľov obohatiť, uplatnená. Ak má tento inštitút plniť okrem satisfakcie aj odstrašujúcu funkciu, tak táto sa nedá určite docieľiť ukladaním primeraného finančného zadosťučinenia v paušálnej výške 50 eur. Logicky by mal nasledovať trend nie znižovania ale zvyšovania a zo žiadnej právnej normy nevyplýva ani obmedzenie žeby sa tak nemohlo diať aj nad výšku súm, o ktoré sa dodávateľ obohatil. Žalobkyňa poukázala na niektoré rozhodnutia Krajského súdu v Prešove o priznaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia a citovala z ich odôvodnení. Poukázala na mylné chápanie inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia ako finančného obohatenia sa žalobcu. Nakoľko tento inštitút nepozná žiadnu alternatívu k peňažnej forme, tak z toho vyplýva, že úspešnou žalobou sa práve spotrebiteľ obohatiť musí. Nemožno ho však zamieňať s pojmom bezdôvodné obohatenie. Ide o legálne získanie finančných prostriedkov v súlade so zákonom. Daný inštitút na jednej strane obohacuje spotrebiteľa na úkor dodávateľa o odmenu za úspech v spotrebiteľskom súdnom konaní a na druhej strane finančným sankcionovaním, ako trestom, postihuje dodávateľa, za porušovanie spotrebiteľského práva. Zákon nepočíta s morálnou satisfakciou a s peňažným zadosťučinením, len ako jej doplnkom, alebo alternatívou, ale počíta výlučne len s finančnou satisfakciou, v ktorej už logicky je obsiahnutá aj satisfakcia morálna.

5. Žalobkyňa na preukázanie opodstatnenosti podanej žaloby pripojila ako listinný dôkaz rozsudok Okresného súdu Humenné sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX a rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/27/2018. Žalovaná nepredložila žiadne listinné dôkazy ani nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie a k veci sa vyjadrila iba písomne.

6. Rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX mal súd za preukázané, že stranami v spore boli žalobkyňa O. Q. a žalovaná spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Žalovaná bola zaviazaná vydať žalobkyňi bezdôvodné obohatenie vo výške 288 eur spolu s 5 % úrokom z omeškania ročne od druhého dňa po dni doručenia žaloby žalovanému do zaplatenia sumy 288 eur a to v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Ďalej súd určil, že zmluvná podmienka v zmluve o úvere z 18.09.2012 uvedená vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru bod 10 v tej časti poplatku, ktorej zodpovedajú dve tretiny zahŕňajúce náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou je neprijateľná. Žalobkyňi bola priznaná plná náhrada trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že strany sporu uzatvorili 18.09.2012 zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol žalobkyni poskytnutý úver vo výške 300 eur a celkovou čiastkou, ktorú mala vrátiť bola suma 588 eur. Súd konštatoval, že v uvedenej zmluve chýbajú náležitosti v súlade so zákonom o spotrebiteľských úveroch, a to doba trvania zmluvy a termín konečnej splatnosti, úroková sadzba, RPMN a výška, počet a termíny splátok, čím sa považuje zmluva za bezúročnú a bezpoplatkovú. Preto zaviazal žalovanú vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 288 eur.

Pokiaľ ide o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, v odôvodnení rozsudku súd uviedol, že už viaceré sudy konštatovali, že ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku uvedenú v bode 10 všeobecných obchodných podmienok v tej časti poplatku, v ktorej zodpovedajú dve tretiny zahŕňajúce náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou, preto určil túto podmienku za neprijateľnú v súlade s ustanovením § 37 ods. 1 OZ. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 17.09.2018.

7. Z rozsudku Krajského súdu v Prešove č. konania 2Co/27/2018-75 z 18.07.2018 vyplýva, že horeuvedený rozsudok súdu prvej inštancie bol potvrdený a žalobkyni vo vzťahu k žalovanému bola priznaná náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

8. Podľa ustanovenia §1 ods. 1 Zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, tento zákon upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti výrobcov, predávajúcich, dovozcov a dodávateľov, pôsobnosť orgánov verejnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa (ďalej len "združenie") a označovanie výrobkov cenami.

Podľa ustanovenia §3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej „Zákon o ochrane spotrebiteľa“), proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom (ďalej len „kolektívne záujmy spotrebiteľov“). Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

Podľa ustanovenia §4 ods. 2 Zákona o ochrane spotrebiteľa, predávajúci nesmie ukladať spotrebiteľovi povinnosti bez právneho dôvodu, upierať spotrebiteľovi práva podľa §3, používať nekalé obchodné praktiky a neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách.

Podľa ustanovenia §2 ods. 1 písm. a) 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „Zákon“), spotrebiteľským úverom dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky alebo v inej právnej forme.

Podľa § 52 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) platného a účinného v rozhodnom období, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa §52 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka, účinného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa §54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

9. Podľa čl. 3 ods. 1 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993, zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

Podľa čl. 3 ods. 2 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993, podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevyklučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu. Keď predajca alebo dodávateľ vnesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

Podľa čl. 3 ods. 3 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993, príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.

Podľa čl. 5 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993, v prípade zmlúv, kde sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované v jednoduchom zrozumiteľnom jazyku. Kde existuje pochybnosť o zmysle podmienky, prednosť má interpretácia priaznivejšia pre spotrebiteľa. Toto pravidlo interpretácie neplatí v súvislosti s postupmi stanovenými v článku 7 (2).

Podľa čl. 6 ods. 1 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993, členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

Podľa čl. 7 ods. 1 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993, členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a súťažiacich existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

Podľa ustanovenia §53a Občianskeho zákonníka, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

10. Podľa citovaného ustanovenia §3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa, má spotrebiteľ právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa zodpovedá, avšak iba za predpokladu, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatní porušenie práva na ochranu spotrebiteľa. Uvedené právo nie je možné zamieňať s právom na vydanie bezdôvodného obohatenia. Predpokladom pre priznanie nároku je skutočnosť, že v konaní spotrebiteľ uplatnil nárok, ktorý vznikol porušením práv spotrebiteľa, teda práv nie len podľa zákona č. 250/2007 Z.z., ale aj práv podľa piatej hlavy prvej časti Občianskeho zákonníka, zákona o spotrebiteľských úveroch. Uplatnením práva nemožno rozumieť iba podanie žaloby spotrebiteľom, ale takýmto konaním je aj účinná obrana spotrebiteľa v konaní začatom na podnet dodávateľa.

Účelom poskytnutia zadosťučinenia je odčinenie ujmy a útrap, keď sú voči spotrebiteľovi uplatňované nezákonné nároky alebo je vystavený bezprostrednej hrozbe nezákonných nárokov, je bezdôvodne sankcionovaný, znevýhodňovaný, diskriminovaný.

Predpokladom pre uplatnenie práva na primerané finančné zadosťučinenie je porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom. Zákon nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby spotrebiteľovi bola privedená nejaká ujma. Postačuje, ak k takémuto porušeniu práva alebo povinnosti dôjde a toto je spôsobilé privediť spotrebiteľovi ujmu.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Samotná povaha primeraného finančného zadosťučinenia neumožňuje jeho priame vyčíslenie, preto súdu nemusia byť predložené dôkazy o existencii ujmy, pretože stačí, ak tá ujma tu je. Bez právneho významu je, či ujma spotrebiteľovi reálne vznikla, pretože postačuje iba možnosť vzniku takejto ujmy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenal, že pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť úspešné uplatnenie konkrétneho nároku z porušenia práva alebo povinnosti napr. nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo aj na určenie neprijateľnosti konkrétne vymedzenej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (pozri uznesenie NS SR, sp. zn. 6Cdo/389/2015 zo dňa 14.9.2016).

V súvislosti s výkladom samotného pojmu „úspešné uplatnenie práva“ zo strany spotrebiteľa, súd poukazuje aj na interpretačné pravidlo citované v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Obdo 45/2012 zo dňa 24. júna 2013, podľa ktorého „pri nejednoznačnom výklade akejkoľvek problematiky týkajúcej sa ochrany spotrebiteľa, je potrebné uprednostniť vždy ten výklad, ktorý sleduje záujem spotrebiteľa“.

Vychádzajúc z uvedeného porušenia práv žalobkyne ako spotrebiteľa zo strany žalovaného, intenzity zásahu do práv spotrebiteľa, výšky nedôvodne požadovanej sumy žalovaným, dĺžky trvania závadného stavu a konania a objektívnej spôsobilosti tohto konania vyvolať negatívne dôsledky v súkromnom a spoločenskom živote žalobcu, považoval súd právny základ nároku na finančné zadosťučinenie za plne dôvodný.

11. Súd mal za preukázané, že v konaní sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX bola žalobkyňa v postavení spotrebiteľky úspešná voči žalovanej, keď súd vyhovel jej návrhu a určil zmluvnú podmienku v zmluve z 18.09.2012 za neprijateľnú. Teda úspešne uplatnila porušenie práva, pričom za porušenie tohto práva zodpovedá žalovaná. V rozsudku súd určil, že požadovanie administratívneho poplatku je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá bola súčasťou zmluvy o úvere uzatvorenej medzi stranami dňa 18.09.2012. Z uvedeného nesporne vyplýva, že žalovaná tým, že predostrela žalobkyni na podpis návrh spotrebiteľskej zmluvy obsahujúci neprijateľnú zmluvnú podmienku porušil práva žalobkyne. Na základe tejto podmienky žalovaná žiadala od žalobkyne administratívny poplatok vo výške 288 eur, ktorý súd určil za neplatný, lebo bol obsahom neprijateľnej zmluvnej podmienky. Súd mal tak za preukázané, že konanie žalovanej bolo spôsobilé privediť žalobkyni ujmu a teda základ nároku na primerané finančné zadosťučinenie je daný.

Zároveň mal súd za preukázané, že rozsudkom sp. zn. XXCsp/XXX/XXXX bolo žalobkyni priznané vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 280 eur spolu s príslušným úrokom z omeškania.

12. Súd sa však nestotožnil s výškou uplatneného nároku, ktorý žalobkyňa vyčíslila sumou 588 eur. Odôvodnila to tým, že výška 288 eur zodpovedá výške bezdôvodného obohatenia, na vydanie ktorého bola žalovaná zaviazaná v rozsudku XXCsp/XXX/XXXX a sumu 300 eur žiada za určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

13. Výška primeraného finančného zadosťučinenia nie je predmetom žiadnej právnej úpravy, preto ustálenie výšky primeraného finančného zadosťučinenia je na úvahe súdu a súd v rámci voľnej úvahy vyhodnocuje primeranosť s ohľadom na konkrétne okolnosti veci.

„Pri stanovení výšky treba vychádzať zo závažnosti vznikutej resp. hroziacej ujmy, okolností tak na strane žalobcu, ako aj žalovaného, okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva žalobcu. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia sa nemožno striktné držať ujmy, ktorá žalobcovi objektívne hrozila resp. ktorá mu vznikla. Inštitút primeraného finančného zadosťučinenia nemôže slúžiť na finančné obohatenie sa žalobcu resp. na kompenzáciu jeho majetkovej škody, ale v danom prípade musí zostať na úrovni a vo funkcii účinného a odradzujúceho prostriedku ochrany“ (uznesenie KS v Prešove sp. zn. 17Co/134/2017 zo 16.11.2017).

„Treba mať pritom na zreteli, že primerané finančné zadosťučinenie je nárokom, z podstaty ktorého vyplýva jeho imateriálna povaha, čo znamená, že pri rozhodovaní o ňom nie je možné vychádzať z aspektov materiálnej povahy, keďže tieto sú základom pre uplatňovanie iných nárokov, napríklad náhrady škody. Ide o prostriedok satisfakčný, vykazujúci však aj sankčnú povahu, nakoľko dôsledkom zaplatenia zadosťučinenia je úbytok v majetkových aktívach osoby, ktorá právo porušila. Sankčná stránka má u primeraného finančného zadosťučinenia len vedľajší dôsledok, nakoľko pre účely represie slúžia iné odvetvia práva, civilné nároky majú kompenzačný, nie sankčný charakter. Keďže pri stanovení rozsahu zadosťučinenia je rozhodujúcou primeranosť, zadosťučinenie má zodpovedať povahe ujmy, primeranosť musí byť posudzovaná z objektívnych hľadísk, kritéria subjektívnej a sankčnej povahy nie sú z hľadiska primeranosti výšky určujúce“ (rozsudok KS v Prešove sp. zn. 9Co/61/2018 z 21.2.2018).

14. Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia sa zohľadňujú rôzne kritériá a to intenzita, časové trvanie zavadového konania, satisfakčná a sankčná funkcia, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva tak na strane toho, do chránených práv koho bolo zasiahnuté, ako aj na strane toho, kto do týchto práv zasiahol.

Zohľadniac vyššie uvedené kritéria súd nevyhovел žalobe v celom rozsahu, pokiaľ ide o uplatnenú výšku primeraného finančného zadosťučinenia, lebo ju považoval za neopodstatnenú. Zohľadnil aj skutočnosť, že bola to práve žalobkyňa, ktorá vyhľadala žalovanú a prijala jej ponuku na uzatvorenie úverovej spotrebiteľskej zmluvy. Pristúpila na podmienky žalovanej bez toho, aby si overila, či sú pre ňu výhodné a či nepodstupuje príliš veľké riziko, keď sa pri požičaní sumy 300 eur zaviazala vrátiť sumu 588 eur. Mimo toho, aby zmluvu podrobila podrobnému skúmaniu muselo jej byť zrejmé, aká suma jej je požičiavaná a akú sumu bude musieť vrátiť. V tomto smere ide o elementárnu obozretnosť každého dlžníka, ktorý aj bez podrobného skúmania všeobecných obchodných podmienok alebo iných náležitostí zmluvy si musí uvedomiť, akú sumu si požičiava a koľko bude musieť vrátiť. Súd preto priznal žalobkyni primerané finančné zadosťučinenie vo vzťahu k uplatnenej sume 288 eur (výška bezdôvodného obohatenia) len sumu 100 eur. Súd má za to, že takáto suma je primeraná vzhľadom na okolnosti uzatvorenia zmluvy a skutočnosť, že aj žalobkyňa mala možnosť ponúknuť sumu odmietnuť, keď videla, že za požičanú sumu 300 eur bude musieť uhradiť administratívny poplatok 288 eur.

15. Pokiaľ ide o úverovú zmluvu uzatvorenú 18.09.2012, rozsudkom súdu bolo určené, že obsahovala neprijateľnú zmluvnú podmienku. Žalobkyňa musela vyhľadať právne poradenstvo a iniciovať súdny spor, aby chránila svoje majetkové záujmy proti žalovanému, ktorý v oblasti poskytovania úverov postupoval v rozpore so zákonom. Zo strany žalovanej tak došlo k porušeniu spotrebiteľských práv, ktoré bolo bez ďalšieho spôsobiteľé privodiť aj majetkovú ujmu žalobkyni, keďže na základe uzatvorenej úverovej zmluvy by žalobkyňa mala žalovanej uhradiť administratívny poplatok vo výške 184,97 eur. Žalovaná sa tak dopustila konania v rozpore so zákonom, keď vopred naformulovala zmluvné podmienky, ktoré nespĺňali zákonné náležitosti. Išlo o vopred pripravené formulárové zmluvy, ktoré boli uzatvárané s množstvom spotrebiteľov. Žalobkyňa sa tak ako spotrebiteľka pustila do sporu s nepochybne ekonomicky a právne silnejším dodávateľom a svojim úspechom v spore o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky tak priniesla benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že žalovaná

mala povinnosť prestať takúto zmluvnú podmienku uplatňovať v spotrebiteľských zmluvách. Nekalé konanie žalovanej pri poskytovaní úverov a jej snaha presadzovať ekonomickú silu a zneužiť postavenie odkázaného dlžníka nemôže byť akceptovaná z dôvodu, že takým konaním dochádza k poškodeniu práv spotrebiteľov, čo v konečnom dôsledku musí byť reparované a zákon o ochrane spotrebiteľa to aj umožňuje. Najvyšší súd SR v rámci svojej rozhodovacej praxe opakovane potvrdil, že ochrana spotrebiteľa je predmetom verejného záujmu a je nevyhnutná pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života občanov (napr. rozhodnutie NS SR z 18.2.2015 sp. zn. 6Ecd0 147/2014, rozhodnutie NS SR z 19.9.2013 sp. zn. 1Mcdo 9/2012, rozhodnutie NS SR zo 16.1.2013 sp. zn. 6Mcdo 9/2012 a mnohé ďalšie).

Súd však nevyhovel návrhu žalobkyne na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 300 eur, lebo by išlo o sumu vyššiu, než administratívny poplatok, ktorý bol vyhlásený za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Za primeranú súd považoval sumu 100 eur, lebo zohľadnil, že cieľom existencie inštitútu finančného zadosťučinenia je okrem iného mať reálny a efektívny odradzujúci účinok vo vzťahu k dodávateľovi od upustenia a recidívy porušovania spotrebiteľských práv. Zároveň inštitút primeraného finančného zadosťučinenia nemôže slúžiť na finančné obohatenie sa žalobkyne alebo kompenzáciu jej majetkovej škody, ale musí zostať na úrovni satisfakcie a musí odradiť dodávateľa od porušovania práv spotrebiteľov.

16. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 255 C.s.p., podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

V prejednávanej veci výška plnenia závisela od úvahy súdu. Úspech sa skúma čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku. Žalobkyňa bola plne procesne úspešná čo do základu. Výška závisela od úvahy súdu, ktorú nemohla predvídať. Žalobkyňa bola plne procesne úspešná, lebo mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a výška plnenia závisela výlučne od úvahy súdu, preto má právo na plnú náhradu trov konania iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej).

Podľa rozhodovacej praxe Krajského súdu v Prešove konania, v ktorých rozhodnutie o výške plnenia závisí od úvahy súdu, predstavujú výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške priznaného plnenia (nie základu uplatneného nároku). Pre priznanie plnej náhrady trov konania v tomto prípade nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu sporovej strany (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti). Úvaha súdu o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo, spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií, jeho samotné určenie (vyčíslenie) vyplýva z konkrétnych okolností danej veci. Pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti), a to ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume strana uplatňovala. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (pozri rozsudky Krajského súdu v Prešove napríklad sp. zn. 13Co/49/2018 zo dňa 28.1.2019, 24Co/49/2017 zo dňa 22.2.2018, 18Co/92/2018 zo dňa 16.01.2019).

O výške trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku v súlade s ustanovením § 262 ods. 2 C.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Odvolaie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolaie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolaie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.